

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

สรุปผลการวิจัย

การศึกษาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นกระบวนการในวิชาอาชีพ
เกษตรกรรมของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดลำปาง มีวัตถุประสงค์
ในการวิจัย ดังนี้

1. เพื่อศึกษาลักษณะการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นกระบวนการในวิชา
อาชีพเกษตรกรรม
2. เพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างสถานภาพส่วนบุคคลของครูเกษตรกับการจัด
กิจกรรม การเรียนการสอนที่เน้นกระบวนการในวิชาอาชีพเกษตรกรรม
3. เพื่อศึกษาปัญหาและความต้องการในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้น
กระบวนการในวิชาอาชีพเกษตรกรรม

ขอบเขตในการวิจัย

จำนวนประชากรที่ศึกษาครั้งนี้มีทั้งสิ้น 70 ราย เป็นครูเกษตรในโรงเรียนมัธยม
ศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดลำปาง จำนวน 32 โรงเรียน เพื่อเป็นประชากรใน
การศึกษา เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาใช้แบบสอบถามเพื่อสอบถามความคิดเห็นในลักษณะของ
การดำเนินการหรือการปฏิบัติของครูเกษตร

การวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน
การทดสอบสมมติฐานใช้ค่าสถิติไค-สแควร์ (Chi-square Test) ตัวแปรอิสระที่ใช้ในการศึกษา
ครั้งนี้ ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ประสบการณ์การสอน จำนวนรายวิชาที่สอน จำนวนคาบ
การสอน ตัวแปรตาม คือ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นกระบวนการในวิชาอาชีพ
เกษตรกรรม - การเตรียมการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นกระบวนการ - กิจกรรมการ
เรียนการสอนที่เน้นกระบวนการ - การดำเนินการหรือการปฏิบัติจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่
เน้นกระบวนการ

1. สถานภาพส่วนบุคคลของครูเกษตร

ครูเกษตรในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสวนพฤกษศาสตร์จังหวัดลำปาง ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย ร้อยละ 81.43 เพศหญิง ร้อยละ 18.57 อายุเฉลี่ย 41.45 ปี มีอายุสูงสุด 50 ปี และต่ำสุด 32 ปี ร้อยละ 90.00 ระดับการศึกษาปริญญาตรี มีประสบการณ์ในการสอนสูงสุด 25 ปี ประสบการณ์การสอนต่ำสุด 6 ปี ประสบการณ์การสอนเฉลี่ย 16.18 ปี จำนวนรายวิชาที่สอนมากที่สุด 3 รายวิชา ร้อยละ 38.17 รายวิชาที่สอนสูงสุด 6 รายวิชา ต่ำสุด 3 รายวิชา จำนวนคาบการสอนมากที่สุด 18 คาบ/สัปดาห์ ร้อยละ 35.71 จำนวนคาบการสอนสูงสุด 22 คาบ/สัปดาห์ คาบการสอนต่ำสุด 12 คาบ/สัปดาห์

วิชาเกษตรกรรมที่จัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นกระบวนการได้มี การดำเนินการหรือปฏิบัติจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นกระบวนการ ในรายวิชาต่าง ๆ ดังนี้ วิชาบังคับเลือก ง 014 งานเกษตรพื้นฐาน วิชาเลือกเสรี ได้แก่ ช 011 การปลูกพืชผักสวนครัว ช 012 การปลูกผักทั่วไป ช 013 การปลูกไม้ตัดดอก ช 014 การปลูกไม้ดอกประดับ ช 015 การปลูกไม้ประดับ ช 018 การปลูกไม้ผลล้มลุก ช 019 การปลูกไม้ผลเศรษฐกิจ ช 0115 การผลิตกล้วยไม้ ช 0116 การผลิตพันธุ์ไม้ ช 0118 การเพาะเห็ดอย่างง่าย ช 0121 การเลี้ยงไก่พื้นเมือง ช 0123 การเลี้ยงไก่เนื้อ ช 0136 การเลี้ยงปลาน้ำจืด

รายวิชาที่จัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นกระบวนการ เรียงลำดับ การนำไปใช้มากถึงน้อย 5 อันดับ อันดับที่ 1 รายวิชา ง 014 งานเกษตรพื้นฐาน ร้อยละ 28.23 อันดับที่ 2 ช 015 การปลูกไม้ประดับ ร้อยละ 20.97 อันดับที่ 3 ช 012 การปลูกพืชผักทั่วไป ร้อยละ 17.47 อันดับที่ 4 ช 0116 การผลิตพันธุ์ไม้ ร้อยละ 16.94 และ อันดับที่ 5 ช 011 การปลูกผักสวนครัว ร้อยละ 16.13

2. ลักษณะการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นกระบวนการในวิชาอาชีพเกษตรกรรมของครูเกษตร ในภาพรวมแล้วครูเกษตรได้มีการดำเนินการหรือการปฏิบัติ ทุกครั้ง

สำหรับประเด็นการเตรียมการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นกระบวนการ ได้แก่ การศึกษาลักษณะจุดหมายของหลักสูตร, การศึกษาโครงสร้างของหลักสูตรวิชา อาชีพเกษตรกรรม, การศึกษากรอบแนวคิดการจัดการศึกษาวิชาอาชีพเกษตรกรรม, การศึกษาจุดประสงค์ของวิชาอาชีพเกษตรกรรม, การศึกษาระเบียบการวัดผลประเมินผล, การศึกษาการนำหลักสูตรไปสู่การเรียนการสอนที่เน้นกระบวนการ, การศึกษาพฤติกรรมการเรียนรู้, การศึกษาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นกระบวนการ, การศึกษากระบวนการสอนแบบต่าง ๆ การศึกษา เทคนิคการสอนแบบต่าง ๆ

สำหรับประเด็นกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นกระบวนการ ได้แก่

กิจกรรมการเรียนการสอนโดยกระบวนการต่าง ๆ ,กิจกรรมการเรียนการสอนให้ยืดหยุ่นตามเหตุการณ์และสภาพท้องถิ่น, กิจกรรมการเรียนการสอนให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติมากที่สุด, กิจกรรมการเรียนการสอนให้ผู้เรียนมีอิสระในการแสดงความคิดเห็น, กิจกรรมการเรียนการสอนให้ผู้เรียนได้สร้างความสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียน, กิจกรรมการเรียนการสอนให้ผู้เรียนมีความสนใจกระตือรือร้นในการเรียน, กิจกรรมการเรียนการสอนให้มีการสอดแทรกอบรมด้านคุณธรรม จริยธรรมอย่างสม่ำเสมอ, กิจกรรมการเรียนการสอนในการเสริมสร้างค่านิยมพื้นฐาน เช่น ขยัน อดทน ประหยัด มีวินัย มีความรับผิดชอบ, กิจกรรมการเรียนการสอนโดยจัดสภาพแวดล้อมและสร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้และการปฏิบัติของผู้เรียน,

ประเด็นการดำเนินการหรือการปฏิบัติจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นกระบวนการ ได้แก่

การศึกษาคำอธิบายรายวิชาเกษตรกรรม, การกำหนดสาระสำคัญของรายวิชาอาชีพเกษตรกรรม, การกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้, การวิเคราะห์จุดประสงค์การเรียนรู้เป็นจุดประสงค์นำทาง, การพิจารณาจุดประสงค์การเรียนรู้เพื่อกำหนดกระบวนการที่ต้องการให้เกิดกับผู้เรียน, การกำหนดเรื่องที่จะสอนเรียงลำดับก่อนหลัง, การจัดทำแผนการสอนที่เน้นกระบวนการ, การกำหนดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นกระบวนการ, การกำหนดเนื้อหาวิชาภาคทฤษฎี, การกำหนดเนื้อหาทางภาคปฏิบัติ, การกำหนดกิจกรรมการเรียนการสอนภาคปฏิบัติ, การจัดทำใบงานภาคปฏิบัติ, การจัดเตรียมสื่ออุปกรณ์การเรียนการสอน, การจัดทำแผนการวัดผลประเมินผล, การกำหนดคะแนนการวัดผลประเมินผล, การกำหนดวิธีการวัดผลประเมินผล, การจัดทำแบบทดสอบกลางภาค และปลายภาคเรียน, การจัดทำแบบสังเกตประเมินผลภาคปฏิบัติ, การจัดทำแบบตรวจผลงานภาคปฏิบัติ, การกำหนดจิตพิสัย, การสรุปผลการประเมินผลรายวิชา

มีการดำเนินการหรือการปฏิบัติเป็นบางครั้งในประเด็นกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นกระบวนการ ได้แก่

กิจกรรมการเรียนการสอนโดยยึดผู้เรียนเป็นจุดศูนย์กลาง, กิจกรรมการเรียนการสอนโดยไม่ยึดติดเนื้อหาวิชามากเกินไป, กิจกรรมการเรียนการสอนให้มีการศึกษาค้นคว้าอย่างต่อเนื่อง, กิจกรรมการเรียนการสอนให้มีการติดตามและแก้ไขข้อบกพร่องของผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง, กิจกรรมการเรียนการสอนให้ผู้เรียนสามารถประเมินผลตนเอง,

ประเด็นการดำเนินการหรือการปฏิบัติจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นกระบวนการ ได้แก่

การจัดทำใบความรู้ในเนื้อหาวิชา, การจัดทำงบประมาณค่าใช้จ่ายรายวิชา, การจัดทำแบบทดสอบก่อน – หลัง จุดประสงค์การเรียนรู้

3. การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระกับตัวแปรตาม

ผลการทดสอบสมมติฐานเพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่าง ตัวแปรอิสระกับตัวแปรตาม คือ สถานภาพส่วนบุคคลของครูเกษตกร ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ประสบการณ์การสอน จำนวนรายวิชาที่สอน จำนวนคาบการสอน กับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นกระบวนการ ในวิชาอาชีพเกษตรกรรม พบว่า เพศ อายุ ระดับการศึกษา ประสบการณ์การสอน จำนวนรายวิชาที่สอน จำนวนคาบการสอน ไม่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นกระบวนการในวิชาอาชีพเกษตรกรรม

จากการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างสถานภาพส่วนบุคคลของครูเกษตกรกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นกระบวนการในประเด็นย่อย 49 ประเด็น พบว่า เพศมีความสัมพันธ์กับการกำหนดสาระสำคัญของรายวิชาอาชีพเกษตรกรรม การพิจารณาจุดประสงค์การเรียนรู้เพื่อกำหนดกระบวนการที่ต้องการให้เกิดกับผู้เรียน การจัดทำแบบทดสอบกลางภาคและปลายภาคเรียน อายุมีความสัมพันธ์กับการกำหนดกิจกรรมการเรียนการสอนภาคปฏิบัติ ประสบการณ์การสอนกับกิจกรรมการเรียนการสอนให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติมากที่สุด จำนวนรายวิชาที่สอนมีความสัมพันธ์กับกิจกรรมการเรียนการสอนโดยยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง การจัดทำแผนการสอนที่เน้นกระบวนการ การกำหนดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นกระบวนการ การจัดทำแผนการวัดผลประเมินผล จำนวนคาบการสอนมีความสัมพันธ์กับกิจกรรมการเรียนการสอนที่ให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติมากที่สุด ให้ผู้เรียนมีอิสระในการแสดงความคิดเห็น ให้ผู้เรียนได้สร้างความสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียน ให้ผู้เรียนมีความสนใจกระตือรือร้นในการเรียน การพิจารณาจุดประสงค์การเรียนรู้เพื่อกำหนดกระบวนการที่ต้องการให้เกิดกับผู้เรียน และการกำหนดวิธีการวัดผลประเมินผล

4. ปัญหาและความต้องการ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นกระบวนการ

4.1 สภาพปัญหาในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นกระบวนการในวิชาอาชีพเกษตรกรรม

ด้านนักเรียนได้แก่ไม่ได้เลือกเรียนตามความสนใจและตามความถนัด ไม่สนใจและตั้งใจเรียนอย่างจริงจัง เลือกวิชาตามกลุ่มเพื่อน,ขาดความรับผิดชอบ ไม่กระตือรือร้น มีทัศนคติที่ไม่ดีต่อวิชาอาชีพเกษตร มีจำนวนต่อห้อง กลุ่มมากเกินไป ไม่เข้าใจกระบวนการ

เรียนการสอนแบบเน้นกระบวนการ ไม่มีเอกสาร หนังสือ ตำราเรียน นักเรียนมีวิชาเรียนมากเกินไป ปัญหาอื่น ๆ

ด้านครู - อาจารย์ ได้แก่ มีงานรับผิดชอบหลายด้าน สอนมากหลายวิชา มีจำนวนครูเกษียณ/โรงเรียน มีเวลาเตรียมการสอนน้อย ขาดประสิทธิภาพในการสอน ขาดความร่วมมือในการพัฒนาการเรียนการสอน วัสดุ-อุปกรณ์การเรียนการสอนไม่พอเพียง ขาดความรู้ ความชำนาญ ยังยึดติดการเรียนการสอนแบบเดิม ขาดขวัญและกำลังใจ ปัญหาด้านเศรษฐกิจการอบรมประชุมสัมมนา มีน้อย ปัญหาอื่น ๆ

ด้านฝ่ายบริหาร ได้แก่ ไม่เห็นความสำคัญของวิชาเกษตรกรรม เปลี่ยนนโยบาย และผู้บริหารบ่อย ขาดการติดตาม ประเมินผลอย่างต่อเนื่อง มอบหมายงานเฉพาะด้าน สถานที่มากเกินไป ขาดระบบการนิเทศการเรียนการสอน ปัญหาอื่น ๆ

ด้านงบประมาณ ได้แก่ มีจำนวนจำกัดไม่พอเพียง ระบบการใช้งบประมาณล่าช้า

ด้านอื่น ๆ ได้แก่ ฤดูกาลไม่อำนวยความสะดวกในการเรียนการสอน ขาดแหล่งน้ำ ไม่มีเอกสารประกอบการเรียนการสอน ขาดวัสดุ+อุปกรณ์การเรียนการสอน ผู้ปกครองไม่สนับสนุนการเรียนวิชาเกษตร การทำลาย ทำความเสียหายงานปฏิบัติ เวลาเรียน/คาบ/วิชาน้อย สื่อและอุปกรณ์โสตทัศน อุปกรณ์ไม่มี ห้องเรียนเฉพาะวิชาไม่พอเพียง ให้นักเรียนปฏิบัติงานทั่วไปมาก ปัญหาอื่น ๆ

4.2 ความต้องการของครูเกษียณในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นกระบวนการในวิชาอาชีพเกษตรกรรม มีความต้องการส่วนใหญ่ ได้แก่ ให้นักเรียนมีโอกาสเลือกเรียนตามความสนใจตามความถนัด ให้นักเรียนมีความสนใจและตั้งใจเรียน ให้นักเรียนมีความรับผิดชอบ ให้มีจำนวนนักเรียนเหมาะสม ให้ลดความรับผิดชอบ งานอื่น ๆ ลง ให้มีการอบรมประชุม สัมมนา ให้มีการทัศนศึกษา ดูงาน ให้ความรู้ความเข้าใจในกระบวนการต่าง ๆ ให้มีอัตราครูเกษียณเพิ่ม ให้มีการศึกษาหาความรู้ การศึกษาต่อ ให้ขวัญและกำลังใจ ให้มีการติดตาม ประเมินผลอย่างต่อเนื่อง ให้มีการนิเทศการเรียนการสอน ให้สนับสนุนงบประมาณ ให้วัสดุและอุปกรณ์การเรียนการสอน ให้ผู้ปกครองให้การสนับสนุนนักเรียน

อภิปรายผล

1. จากการศึกษาลักษณะการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นกระบวนการในวิชาอาชีพเกษตรกรรมของครูเกษตรโดยภาพรวมแล้วครูเกษตรได้ดำเนินการหรือปฏิบัติทุกครั้งในประเด็นการเตรียมการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การกำหนดกิจกรรมการเรียนการสอนและวิธีการดำเนินการหรือการปฏิบัติจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นกระบวนการทั้งนี้อาจเป็นเพราะครูเกษตรมีความรับผิดชอบ มีความรู้ ความเข้าใจในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นกระบวนการ ซึ่งเป็นกิจกรรมการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพเกิดผลสัมฤทธิ์ด้านการเรียนของนักเรียน ครูเกษตรจึงมีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นกระบวนการซึ่งตรงกับ สมศรี (2535) ได้วิจัยศึกษาเปรียบเทียบความสามารถในการเขียนภาษาอังกฤษที่เรียนด้วยวิธีสอนแบบเน้นกระบวนการและสอนแบบเน้นผลงาน ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มทดลองเรียนด้วยวิธีเน้นกระบวนการมีความสามารถในการเขียนภาษาอังกฤษสูงกว่ากลุ่มควบคุมที่เรียนด้วยวิธีเน้นผลงาน และสอดคล้องกับปทุมวดี (2537) ได้ศึกษาวิจัยความเข้าใจการอ่านภาษาไทยที่เรียนโดยเน้นทักษะกระบวนการเปรียบเทียบกับการสอบแบบปกติ ผลการวิจัยพบว่านักเรียนกลุ่มทดลองที่เรียนโดยเน้นทักษะกระบวนการมีผลสัมฤทธิ์ความเข้าใจในการอ่านสูงกว่านักเรียนที่เรียนแบบปกติมีประเด็นรายการสำคัญที่พบครูเกษตรยังมีการดำเนินการหรือการปฏิบัติเป็นบางครั้งในประเด็นกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นกระบวนการ เช่น กิจกรรมการเรียนการสอนโดยยึดผู้เรียนเป็นจุดศูนย์กลาง โดยไม่ยึดติดเนื้อหาวิชามากเกินไป ให้มีการศึกษาค้นคว้าอย่างต่อเนื่อง ให้มีการติดตามและแก้ไขข้อบกพร่องของผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง ให้ผู้เรียนสามารถประเมินตนเองได้และในประเด็นการดำเนินการหรือการปฏิบัติจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นกระบวนการ เช่น การจัดทำใบความรู้ในเนื้อหาวิชา การจัดทำงบประมาณค่าใช้จ่ายรายวิชา การจัดทำแบบทดสอบก่อน - หลัง จุดประสงค์การเรียนรู้

ผลวิเคราะห์นี้ชี้ให้เห็นว่า ส่วนที่ครูเกษตรควรมีการพัฒนาปรับปรุงในการจัดการเรียนการสอน คือ ส่วนที่ครูเกษตรได้ดำเนินการหรือการปฏิบัติจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเป็นบางครั้ง ซึ่งได้แก่ กิจกรรมการเรียนการสอนโดยยึดผู้เรียนเป็นจุดศูนย์กลางโดยไม่ยึดติดเนื้อหาวิชามากเกินไป ให้มีการศึกษาค้นคว้าอย่างต่อเนื่อง ให้มีการติดตามและแก้ไขข้อบกพร่องของผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง ให้ผู้เรียนสามารถประเมินผลตนเองได้ การจัดทำใบความรู้ในเนื้อหาวิชาการจัดทำงบประมาณค่าใช้จ่ายรายวิชา การจัดทำแบบทดสอบก่อน-หลังการเรียนรู้อยู่ ทั้ง 8 รายการควรจะใช้เป็นข้อเสนอเพื่อการพัฒนาปรับปรุงการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เป็นกระบวนการในวิชาอาชีพเกษตรกรรมต่อไป

2. การทดสอบสมมติฐาน

ผลจากการทดสอบสมมติฐาน พบว่า สถานภาพส่วนบุคคลของครูเกษียร มีความสัมพันธ์กับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในประเด็นรายการ ดังนี้

เพศมีความสัมพันธ์กับประเด็นการกำหนดสาระสำคัญของรายวิชาอาชีพเกษตรกรรม การพิจารณาจุดประสงค์การเรียนรู้เพื่อกำหนดกระบวนการที่ต้องการให้เกิดกับผู้เรียนและการจัดทำแบบทดสอบกลางภาคและปลายภาคเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แสดงว่าครูเกษียรเพศชายและครูเกษียรเพศหญิงมีประสบการณ์ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นกระบวนการแตกต่างกันอาจเนื่องมาจากครูเกษียรเพศชายมีความถนัดความชำนาญมีประสบการณ์มากและส่วนใหญ่ทำการสอนมานานจึงสามารถจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นกระบวนการได้ดีกว่าครูเกษียรเพศหญิง

อายุมีความสัมพันธ์กับประเด็นการกำหนดกิจกรรมการเรียนการสอนภาคปฏิบัติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แสดงว่าครูเกษียร อายุระหว่าง 41 – 50 ปี และ ครูเกษียรอายุระหว่าง 32 – 40 ปีมีประสบการณ์ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นกระบวนการแตกต่างกัน อาจเนื่องมาจากครูเกษียรอายุระหว่าง 41 – 50 ปีมีประสบการณ์ ความรู้ ทักษะมีความชำนาญตลอดจนการปฏิบัติในการสอนวิชาอาชีพเกษตรกรรมมาเป็นเวลานาน จึงสามารถจัดกิจกรรมการเรียนการสอนภาคปฏิบัติได้ดีกว่าครูเกษียรที่มีอายุระหว่าง 32 – 40 ปี

ประสบการณ์การสอนมีความสัมพันธ์กับประเด็นการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติมากที่สุด อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แสดงว่าครูเกษียรที่มีประสบการณ์การสอน 16 – 25 ปี และครูเกษียรที่มีประสบการณ์การสอน 6 – 15 ปี มีประสบการณ์ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นกระบวนการแตกต่างกัน อาจเนื่องมาจากครูเกษียรที่มีประสบการณ์การสอน 16 – 25 ปี มีความรู้ ความชำนาญ มีทักษะ ประสบการณ์ในการสอนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนมานาน ตลอดจนมีความรู้ความเข้าใจเทคนิคการสอน สามารถจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นกระบวนการในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติมากที่สุด ได้ดีกว่าครูเกษียรที่ประสบการณ์การสอน 6 – 15 ปี

จำนวนรายวิชาที่สอนมีความสัมพันธ์กับประเด็นกิจกรรมการเรียนการสอนโดยยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง การจัดทำแผนการสอนที่เน้นกระบวนการ กำหนดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นกระบวนการและการจัดทำแผนการวัดผล ประเมินผลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แสดงว่าครูเกษียรที่มีจำนวนรายวิชาที่สอน 3 – 4 รายวิชา และครูเกษียรที่มีจำนวนรายวิชาที่สอน 5 – 6 รายวิชา จัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นกระบวนการแตกต่างกันอาจเนื่องมาจาก ครูเกษียรที่มีจำนวนรายวิชาที่สอน 3 – 4 รายวิชา สอนไม่มกรายวิชา มีเวลาในการเตรียมการสอน การทำแผน

การสอนตลอดจนการปรับปรุงพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้มีประสิทธิภาพจึงสามารถจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นกระบวนการในประเด็นรายการดังกล่าวได้ดีกว่าครูเกษียณที่มีจำนวนรายวิชาที่สอน 5 – 6 รายวิชา

จำนวนคาบการสอนมีความสัมพันธ์กับประเด็นการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติมากที่สุด ให้ผู้เรียนมีอิสระในการแสดงความคิดเห็น ให้ผู้เรียนได้สร้างความสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียน ให้ผู้เรียนมีความสนใจกระตือรือร้นในการเรียน การพิจารณาจุดประสงค์การเรียนรู้เพื่อกำหนดกระบวนการที่ต้องการให้เกิดกับผู้เรียนและการกำหนดวิธีการวัดผลประเมินผลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แสดงว่า ครูเกษียณที่มีจำนวนคาบการสอน 18 – 22 คาบ/สัปดาห์ และครูเกษียณที่มีจำนวนคาบการสอน 12 – 16 คาบ/สัปดาห์ จัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นกระบวนการแตกต่างกัน อาจเนื่องมาจากครูเกษียณที่มีคาบการสอน 18 – 22 คาบ/ สัปดาห์ มีประสบการณ์การสอนมีทักษะเทคนิคการสอนมีความรู้ความชำนาญ สามารถปรับปรุงพัฒนาแผนการสอนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนดังกล่าวได้ดีกว่าครูเกษียณที่มีคาบการสอน 12 – 16 คาบ/สัปดาห์

ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

1. ครูเกษียณนับเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอน ดังนั้นสมควรมีการส่งเสริมการสนับสนุนให้ครูเกษียณมีความรู้ความเข้าใจมีทักษะประสบการณ์สูงขึ้น สามารถที่จะพัฒนาปรับปรุงการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยการเพิ่มความรู้ความเข้าใจทักษะประสบการณ์ในเรื่องการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นกระบวนการในลักษณะการอบรม ประชุม สัมมนาเชิงปฏิบัติการและครูเกษียณควรจะศึกษาหาความรู้ในด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนอยู่เสมอ

2. สภาพปัญหาในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นกระบวนการ พบว่า มีปัญหาทั้งจากด้านนักเรียน ด้านครู - อาจารย์ ด้านฝ่ายบริหารด้านงบประมาณ และด้านอื่น ๆ ซึ่งส่งผลกระทบต่อพัฒนาการเรียนการสอน ประสิทธิภาพการเรียนการสอน ต่อการดำเนินการหรือการปฏิบัติจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นกระบวนการ ดังนั้น ทุกฝ่าย ทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและมีส่วนร่วมรับผิดชอบควรจะต้องมีการปรับปรุง แก้ไข ให้การสนับสนุนและพัฒนาปัญหาที่เกิดขึ้นให้หมดไป เพื่อพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอน

3. ประเด็นความต้องการของครูเกษียณ ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นกระบวนการนั้น พบว่า ครูเกษียณต้องการความสนับสนุนด้านงบประมาณ วัสดุ- อุปกรณ์การเรียนการสอน ขวัญและกำลังใจ การติดตามประเมินผลอย่างต่อเนื่อง การอบรมประชุม สัมมนา การทัศนศึกษาดูงาน อัตราครูเกษียณเพิ่ม การศึกษาหาความรู้ การศึกษาต่อ ลดความรับผิดชอบงานด้านอื่น ๆ ลงได้รับการนิเทศการเรียนการสอนเป็นต้น ดังนั้นเพื่อให้การพัฒนา

การเรียนการสอนการดำเนินการหรือการปฏิบัติจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นกระบวนการ ในวิชาอาชีพเกษตรกรรมได้มีประสิทธิภาพ มีผลสัมฤทธิ์ต่อนักเรียน ต้องการปัจจัยที่เกี่ยวข้อง ในการพัฒนาการเรียนการสอน ดังกล่าว ควรได้รับการสนองตอบ เพื่อให้สามารถพัฒนากระบวนการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. การศึกษาครั้งนี้ได้ศึกษาเฉพาะครูเกษตรโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดลำปาง เท่านั้น ควรเพิ่มประชากรถึงโรงเรียนระดับประถมศึกษาที่ขยายโอกาสทางการศึกษา โรงเรียนการศึกษาเอกชน ซึ่งมีการเรียนวิชาอาชีพเกษตรกรรม
2. ควรศึกษาเปรียบเทียบการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นกระบวนการในวิชาอาชีพเกษตรกรรมกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบอื่น ๆ ที่มีผลสัมฤทธิ์ต่อการเรียนของนักเรียน
3. การศึกษาครั้งนี้ได้ศึกษาเฉพาะครูเกษตร ซึ่งเป็นผู้สอนเท่านั้น ควรเพิ่มประชากรที่ศึกษาเป็นนักเรียน ทั้งนี้เพราะนักเรียนเป็นผู้ปฏิบัติกิจกรรมการเรียนการสอน